

szertübb kispolgári erények sorából való-e a rendszeretet, vagy nem? Egy bizonyos — s ez az, hogy az ő magán és családi életében úgy, mint hivatalos működésében egyaránt szépen igazolódott be igazsága a közmondásnak, hogy: „rend a lelke mindennek“. Nem tudom, hogy az ő házában ő igazodott-e az órájáráshoz, vagy az órájárás őhozzá, de az bizonyos, hogy a legpontosabban jártak együtt. Bizalmas értesülésem van, hogy a legutolsó időkig ő vezette a háztartási könyvet. S az a nem mindennapi gondosság, amellyel ő, saját igényeit a legminimálisabbra redukálva, gondoskodni igyekezett családjának minden tagjáról külön-külön, rendszeretéről is tanuskodott. Egyben azonban megható szép bizonyossága volt önmagát megtagadó, önzetlen jóságának és szeretetének. Magáról való utolsó és egyetlen gondoskodása is voltaképpen az övét egy fájdalmas gondtól — gyöngéd figyelemmel — megkímélni akaró gondoskodás volt.

Hogyha beszélni tudott volna, mennyit beszélhetett volna ezekről és hasonlókról a vargyasi unitárius papi parókhia udvarának két öreg eperfája!... S mennyit az ezek alatt nemrégiben állandóan elhelyezett hosszú asztal, amely nemcsak a nagyszámú családot, az unokák és dédunokák sergét látta szívesen, hanem mindenkit; még a váratlanul érkezőket is; amelytől soha sem lehetett elkélni, mert ha már el is volt szedve, mint a mesebeli asztalka, egy pillanat alatt meg is vot terülve...

Ez asztal böles, jóságos, derüs lelkü gazdájának egyik kedvenc jelszava volt, hogy „a böles három dolgot nem szokott tenni: nem siet, nem haragszik és nem csodálkozik“.

Kisgyörgy Sándor is ezen bölesek közé tartozott. Ő nem sietett. A kiegyensúlyozott, jóakarátú, tiszta lélek nyugodtságának harmóniája ömlött el egész életén és lényén — és ezért sem nem sietett, sem nem haragudott. De nem is csodálkozott. Csak egyedül Istennek csodadolgain, amelyeknek prófétaí és apostoií lelkü hirdetője volt, a szószéken úgy, mint példaadó cselekedeteivel és életfolytatásával.

Hozzám is szólott tanácsadó intése: „Fiam! a böles nem siet, nem haragszik és nem csodálkozik!“ S én — bár szomorú, de mégis kedves — kötelességemnek ismerem most jóságos atyai barátom és böles tanácsadómnak, egykori esperesemnek, sírjára a hála, köszönet mellett a csodálás és elismerés koszorúját rátenni, azok mellé, amelyekkel nagy számban méltatták és ismerték el az ő hervadhatatlan érdemeit.

Hogy ekként megköszönjem sok — velem szemben is tanúsított — jóakarátát. S azt is, hogy most is erősít hitben, hogy: „az igaznak emlékeze áldott“ s hogy „az igazak fénylenek, mint nap, az ő atyjoknak országában“, mert „aki Istennek akaratát cselekszi, mindörökké megmarad“.

Emléke áldott, nyugalma csendes legyen!

Urmösi Károly,
unitárius lelkész és esperes.

Sándor bácsi.

— Kisgyörgy Sándor emléke. —

Bölcs szívvel járt, mosolygó szemmel látott...
Gyémántoromról nézte e világot.
90 esztendő havazta fejét,
Kiben mindig bízott, most Hozzá elért.

Isten ajándéka volt az élete,
Megérdemelte. Gyönyörűn megélte.
A csúcsról nyugodtan visszanezhetett:
Boldogan aratta, mind, amit vetett.

* * *

Véssétek föl a sírkövére, kik szerettétek:
S kiket szeretett:

„Én békességet hagytam Néktek
Amaz én békességemet...“

Mert nincs több igazság, csupán a jóság
És egy a törvény: szeretet.

Ürmösi Károlyné.

Taníf az óra.

„A főpap ott áll a császár előtt
És bátor szívvel, csendesesen felel:
Az én hazám a jó Isten országa;
Te ezt a földet nem veheted el.

Az Istené a széles, nagy világ
S ő szuverén az országok felett.
Előtte nincsen nagyság, földi kincs
És nem osztozik hatalmán veled...“

Az emberszájából olyan furcsán hangzik
A nagy püspökről ez a szép mese.
Az „aranszájú“ főpap vallomását
Nem tudja visszaadni senki se.

Az ablakon át csillogó szemével
Bevilágít a februári hó.
S már nem hallom a szónok szent-
beszédét;
Ragad, ragad a kis álom-hajó.

Szívem felett hallok ketyeg az óra;
Csak ez kísér, miként a szívverés,
S az örökélet szíverén keresztül
Egy boldog, néma, szent felismerés:

Az Isten birodalmáról beszél
Az óra is, és úgy hív, úgy maraszt!
Olyan nem földi, olyan bensőséges
A hangja: én jobban megértem azt.

Az Örök-Isten lényé hallgatás;
Kis szent szavak zajával mér időt
És tért, az sohasem találja meg
Isten országát, sem őt.

Isten országát szebben magyarázza
Szavak nélkül e kicsiny „Omega“,
Mint ezer szónok aranyszavú szája,
Mint Aranszájú Szent János maga!

Deák Berta.

TŰZHELY MELLETT

Nő-lelkészek.

(Folyt.)

A mult számban vázolt két tulzó felfogás mellett nem árt talán, ha közöljük azokat a véleményeket is, melyeket a kopenhágai unitárius világ-konferencián gyűjtöttem olyan egyházi vezetőkől, kiknek egyházában a nő-lelkészség nem új, hanem évtizedek óta próbált kísérlet. — Dr. *Charles R. Joy*, az Amerikai Unitárius Társulat ügyvezető alelnöke: Nálunk már régóta vannak nő-lelkészek. A század elején igen nagy lelkesedéssel karolták fel ezt az eszmét. Tömegesen léptek unitárius nők a lelkészi pályára. Ma már az Egyesült Államok területén mindössze 6 unitárius nő-lelkész van. Számuknak ez a lecsökkenése ékebben beszél minden érvelésnél. Egyik nő-lelkészünk a távol nyugaton (Kaliforniában) férjnél van. Minthogy őt a lelkészi munka egész napra leköti, férje végzi a házi munkát otthon. Ablakot mos, seper, főz, mosogat, gyermeket gondoz. A hivek nem nagyon örvendenek a férfi ilyen valóságos „lealacsonyításának“. Nagy egyházközösségekben egy nő-lelkész sincs. Legfeljebb olyan kis egyházközösségek fogadnak el nő-lelkészt, melyeknek nincs elég jövedelmük férfi lelkészt tartani.

Dr. Sydney B. Snow, a csikágói unitárius Theologia (Meadville Theological School) elnöke: Ha nők jönnek felvételre hozzám, először mindig kifejtem, hogy viszonyaink nem engedik meg a nő-lelkészek elhelyezésének biztosítását. Én magam sem tartom helyesnek, hogy a mai világban versenyt támazzanak a férfiakkal ezen a téren is. Ha mégis fel kívánják vettetni magukat, saját felelősségükre teszik. Mint kisegítők (parish-assistants) azonban, a szegények meglátogatása, betegek, gyermekek gondozása stb. terén, jól használhatók.

Dr. L. J. Belton, az Inquirer, a legelterjedtebb angol unitárius folyóirat szerkesztője: Válaszom csak ennyi: A Manchester New College (Unitárius teológiai főiskola) bezárta ajtait a nő-hallgatók előtt.

Hogy ne csak férfiak véleményét kérjük ki, unitárius nők, sőt nő-lelkészek véleményét is kértük. *Miss Rozalind E. Lee*, egyike a legsikeresebben működő angol nő-lelkészeknek. Egy ideig a londoni központ külügyi bizottságának elnöke is volt. Ezeket mondta: „Nő-lelkészek csak kis egyházközösségeket kapnak. Én pénzügyileg független voltam egész életemben s így nem bántam, hogy én is kis ekkleziában működtem.“ Úgy véli, kis dolgokban a nő-lelkészek sokkal ügyesebbek és eredményesebben munkálkodnak, mint a férfi lelké-

szek. A nőket nem untatja a pepecselés. Hollandiában valami 25 nő-lelkész működik jelenleg. Vallásos nevelésre ajánlja főként a nő-lelkészeket. Vigyázzunk, hogy tehetségtelen, vagy épen rossz hajlamú nőt ne vegyünk fel a Theológiánkra, mert egyetlen tévedés, avagy rossz példa végkép elronthatja ezt a mozgalmat.

Miss Margaret Stevenson (Anglia): Ha a kereszténységet nők indították volna meg, már régen megsemmisült volna. (It would have gone flop.) Nem tudja elképzelni, hogy férfiak, mint hívek, rendesen járjanak bizalmas megbeszélésre nő-lelkészekhez, ami pedig a lelkészi munkában a legfontosabb.

Miss Ramona Sawyer (most végzett amerikai nő-lelkész-növendék): „Reám nézve már megoldódott ez a probléma. Örömmel jelentem, hogy jegyes vagyok. Én már legfeljebb csak papné és nem papnő leszek“.

Amint látjuk, a vélemények mind megegyeznek abban, hogy nő-lelkész nagy egyházközségekben nem válik be. Legtöbbször egyetértenek abban is, hogy nő-lelkészek *egyedül*, mint önálló, parochus lelkészek nem működhetnek. Viszont abban is mindnyájan megegyeznek, hogy a vallásos nevelés, a jótékonyági munka terén, sőt még mint a rendes lelkész segítő társai is, igenis jó munkát fejthetnek ki a nő-lelkészek. Ne vonjunk le azonban még végleges tanulságokat, mert máris érkeztek be vélemények erről az annyira fontos kérdéstről, melyeket jövő számunkban közölni fogunk, s addig várjunk a vélemény alkotással. További hozzászólásokat szívesen vesz

A szerkesztő.

Hol a szabadság?

(James Oppenheim verse.)

*Lehullt a rabról a bilincs
S nem lett szabad.*

*Szorítja most is szolgáléküisége,
Rút renyhisége, kicsinyhitüisége,
A babonák, a butaság,
Az elfogultság, durvaság.*

*Szabad embernek ilyen lánc nincs,
A szolgaság, az sosem a bilincs,
A szolgaság korlátatlan:
A szolgaság magunkba' van.*

*Szabaddá tenni szolgát nem lehet,
A szabadság, az több, mint ízenet,
Nem adomány, mit Péter Pálnak ad,
Szabadság egy van: benned s általad.*

Angolból: *Pálffi Márton.*

A lelkész, mint lelki orvos.

Az „Inquirer“, angol unitárius testvéreinek legnagyobb és legelterjedtebb folyóirata 1935 január 26-iki számában vezércikket szentel fenti cím alatt ennek a nagyon fontos tárgynak. Kiváló alkalomnak látszik, hogy ilyen nagytekintélyű orgánum véleményét közöljük e lap hasábjain, mert — bár néhány előadás és prédikáció erejéig próbálgattuk már lassanként bevezetni hozzánk a lelkész lélek-gyógyító munkájának szükségességét s Theológiai Akadémiánkon kurzust is adtunk le e tárgyból — egyházunk közvéleményét a nyomtatott betű útján még csak ez után és ez úton szeretnők ennek az ügynek megnyerni. Mielőtt pedig magunk részéről bármit is szövelnénk, itt közöljük az „Inquirer“ fenti cím alatt írt vezércikkét — bevezetőül. Még csak azt jegyezzük meg, hogy e tárgy fontosságát nemcsak az által kívánták angol unitárius testvéreink hangsúlyozni, hogy vezércikkben emlékeznek meg arról, hanem még a folyóirat címodalának fején is felhívják e cikkekre a figyelmet, megadva az oldalszámot, ahol az megtalálható. Ime a cikk magyar fordításban:

„A művelt nagyközönség végre kezd rájönni, hogy „mégis csak van valami a lélektanban“. A lélektan és a lélek-elemzés iránti érdeklődés óriási méreteket öltött volt közvetlenül a világháború utáni években. Ebben az időben a legutolsó vasuti könyvbódé sem lehetett el Dr. Freud Zsigmondnak a tudatalattiról írott könyvei nélkül, követőit apostolokként tisztelték és az angolul beszélő világ fele foglalkozni kezdett a „gátlások“ „komplexumok“ és „álom-szimbolizmusok“ jelentőségével. Igaz, hogy csak a hozzáértők asztalairól lehullott morzsákként szedegedett ebből a tudományból. A háború megpróbáltatásaiból szabadulva sokan találtak könnyebbedést az „új“ lélektan kifejezéseiben, mert azok kitűnően illettek annak az időnek elemzésekre hajlamos hangulatához és be-nem-vallott tisztulási vágyához. Amit Remarque megszerzett magának a „Nyugaton a helyzet változatlan“ c. könyvének megírásával, azt nagyon sokan mások is szerették volna elérni, ha csak másodlagosan is, könyvének elolvasása által: megszabadulni minden áron a háború és a háborus élmények mérgeitől — „kiüríteni magukból a rothadást“ egyszersmindkorra. A következmény tényleg tisztító hatású volt.

A lélektan fontosságának ez a túlzása azonban, melyhez járult még, hogy hívei a félig megemésztett igazságokat új evangéliumképen hirdették — meghozta a maga visszaható

A túlzott dicsőítés túlzott kárhoztatást eredményezett. A „Victoriánusok“ (a mult századvég felfogásától nem tágitó konzervatívok) megvetették a lélekelemzésért való ezen lelkesülést, de ellenzésük tulságossága megmutatta az elfogulatlan kutatónak az új tanokban rejlő igazság mértékét.

Az évek teltével ma már elfogulatlanabban állapíthatjuk

meg a lélektan gyógyító értékét, mint ezelőtt, mikor még a háború utáni idegesség nem tombolta volt ki magát. Ugy hisszük, az elfogulatlan kutató ma már megállapíthatja azt a felbecsülhetetlen értéket, mely nemcsak az akadémikus lélektanban, hanem annak kevésbé tisztelt származékaiban is rejlik — mint Freud, Adler és Jung teoriái és gyógy módjai — az emberi lélek megértése szempontjából. Mint minden más felfedező és szakember, Freud is tulzásba ment, épen módszerének sikere miatt, amennyiben a részletek alapján igen hamar általánosít és túl sokat magyaráz. Felfedezése azonban megáll. Holmes H. János (egyike a legképzettebb amerikai unitárius lelkészeknek) szavai szerint: „Amit Freud elért, az nem az ember romlottságának a felfedezése és kinyilatkoztatása volt — lélektana nem a kálvinizmus bizonygatása, — hanem inkább az ember összetettségének és sokféleségének, az élmény felmérhetetlen és kikutathatatlan szövevényességének, a tudatalatti sok rétegnck megállapítása, melyek ép annyira az egész ember részei, amint az uszó jéghegy vízalatti kilenczted része hozzátartozik az egészhez.“ Freud ép annyira jóltevője az emberiségnek, mint Darwin volt. Óriási különbség van azonban Freud felfedezéseinek főbb vonalaiban való elfogadása és tanainak az emberi természet és Isten közötti viszonyra nézve s minden részletében magunkévá való tevése között. A filozófálgató lélekelemzőn kívül az élmények egész világa rejlik, melyet az nem ismer.

Jelenleg az egymásnak ellentmondó lélektani elméletek khaoszában lassunként egy kis rend kezd kibontakozni, bár még kevés psychologus fedezte fel a lelket. Mindegyre kevesebb lesz az elméletek gyártása s több a gyakorlat. Különösképen is így van ez a vallás terén. A vallásos psychologusok mind több gyakorlati érdeklődést tanúsítanak az egyének, nők és férfiak, lelki bajjaival szemben s sok kísérlet történik, a legkiválóbb eredményekkel, arra, hogy a lélektani tudást és módszert a lelkek gondozásánál felhasználják.

Persze, ez nem mindenkinek való feladat. Nem minden lelkész alkalmas arra, hogy a lelkek orvosa legyen és különösen az olyan, aki beteges befelénzésre hajlamos jobb, ha nem foglalkozik ezzel. Ez a munka azonban elvágásra vár s az egyházak és a lelkészek nem térhetnek ki ez elől a feladat elől.

Hogy ez az eszme mind inkább uralkodóvá válik bizonyos körökben, mutatja az a cikk, melyet Inge doktor (Anglia legghiresebb főpapja) írt az *The Evening Standard* (London) című folyóiratba főpapi tisztétől való visszavonulásakor. Így ír: „Remélem, a papság jövőre főképen a lelkek orvosának fogja tekinteni magát első sorban. Az emberiség igazi tanulmányozása maga az ember, és nincs elbüvölőbb tanulmány, mint az emberi természet sokfélesége. A theológiai főiskolák kurzusokat kellene, hogy adjanak a lélektanból, felölelve azokat a legfontosabb tárgyakat is, melyekben némi orvosi ismeret is kívá-

atos. Ma már sokkal többet tudunk ezekről a határ-esetekről, mint ötven évvel ezelőtt. A magán konzultációk gyakorlását szeretném sokkal fejlettebbnek látni és hogy azokat sokkal magátólértendőbben gyakorolják, mint azt ma a protestáns egyházak teszik. Az a lelkész, aki megfelelő tapintattal, tapasztalatokkal és megértéssel rendelkezik, többet tehet ezen a téren sokkal, mint nyilvános szolgálataival. A lelkész munkájának legfontosabb része a lelki orvoslás kellene, hogy legyen. Az egyház megfeledezett a lelkész munkájának erről a legfontosabb részéről, a konzultációról.“

Ma már Angliában is van néhány lelkész, kik szószerint úgy jellemezhetők, hogy ők a lélek-gyógyítás gyakorlói. Egyik kitűnő képviselője ennek az iránynak Weatherhead lelkész Leeds városában, kinek új könyve „A lélektan és az élet“ kitűnő tanácsairól és megoldásairól ismert. Weatherhead otthon van a lélektani elméletek között, ami azonban ennél fontosabb, ő nemcsak azokat az elmélet-szilánkokat fogadja el, melyeket keresztény evangéliumi munkájával összeegyeztethetőnek tart, hanem azokat a megdőbbentő, sőt zavarbahozó tényeket is, melyeket ez a tudomány elénk tár. Mindazt, amit a lélektan feltár előtünk az emberi természetről, ő hasznosítja mindennapi, keresztény lelkipásztori munkájában is. Mint a lelkek orvosa, gyógyítja a betegeket és a lelki sebesülteket, akik hozzáfordulnak segítségért, vagy — jobban mondva — hozzásegíti „pácienseit“, hogy azok meggyógyítsák saját magukat, azáltal, hogy segíti azokat tudatuk világába hozni ama mélyen székelő, tudattalan okokat, melyeknek csak következményei a betegségek és a lelki sebek (trauma). Ez a lelkész, továbbá, nemcsak arról van meggyőződve, hogy a lelki betegségek anyagintuli gyógyítása a jövőben mind nagyobb és nagyobb mértékben fog gyakoroltatni, hanem Dr. Inge-gel együtt hiszi, hogy a lelkészeknek több lélektani ismeretet kellene elsajátítaniok, hogy azokat munkájukban felhasználhassák. Természetesen a lelkészek nem szabad magát ideggyógyásznak képzelni, hanem ez irányú tudását a következő irányokban kellene felhasználnia: 1. Ismerje fel a kezdődő idegbajokat és néha (a könnyebbeknél) alkalmas társalgás útján gyógyítólag avatkozzék közbe stb. 2. Jöjjön segítségére az ideggyógyásznak úgy, amint az általános gyakorlatot folytató orvos a speciálistának segítségére siet, azaz juttassa az arra való eseteket a képesített idegorvoshoz. 3. Tartson előadásokat s alkalmilag prédikáljon is lélektani vonatkozású kérdésekről. („Mindaz, ami az új lélektanban értékes, már az Új Testamentumban is szerepel.“) A lelkész megmutathatja, hogy az életben történt hibás elhelyezkedést hogyan lehet helyessé (tehát egészségesse) tenni. Mert, mondja Weatherhead, „azoknak a lélektani tényezőknek a feltárása, melyek az idegi (lelki) összeomlásokat okozzák, a legjobb létező mód ez összeomlások megakadályozására“. És a vallás a legjobb eszköz, mellyel a

helyes életberendezkedést elérhetjük, amint azt olyan kiváló specialisták is, mint Dr. Brown Vilmos, kifejezetten elismerték.

Bár, mint már mondtuk, kétségtelenül igaz, hogy nemi minden lelkész alkalmas arra, hogy — akár tehetsége, akár temperamentuma folytán — lelki orvos lehessen a szó igazi értelmében, mégis úgy hisszük, hogy itt olyan munkamező vár az egyházakra és főiskoláikra, melyet eredménnyel sorozhatnánk a világban végzett missziók közé. A vak hit ma már nemigen tud „csodákat“ létrehozni. A lelki doktornak fel kell használnia a tudomány-kínálta módszereket és eszközöket“.

Eddig tart a vezércikk. Bocsanatot kérünk olvasóinktól, ha a cikk esetleg olyan kifejezéseket említ, melyek az átlagos műveltségű olvasó előtt ismeretlenek; igyekezni fogunk lassanként érthetőbb nyelven bevezetni őket ebbe a fontos ismeretbe. Főképpen azért közöltük ezt az angol cikket, hogy rámutassunk, amit nálunk még hallani is alig akarnak, a lelkész lelkekkel és nemcsak adminisztrációs, valamint szokványos tárgyakkal és tevékenységekkel foglalkozó feladatára, valamint arra is, hogy azt angol unitárius testvéreink már vezércikkben sürgetik. Amerikai unitárius testvéreink már ennél is jóval tovább mentek. Magyarországon is volt már nagygyűlés ideg orvosok és lelkészek részvételével, azon azonban csak református, lutheránus és katolikus lelkészek vettek részt. És hogy épen a Közlöny hasábjain pendítjük meg ezt a tárgyat, annak oka az, hogy a lelkek gyógyítása két oldalú feladat. Nemcsak a lelkészeket kell megnyerni arra, hogy ezzel foglalkozzanak, hanem a hívek is meg kell, hogy értsék, miben áll és mit jelent a lelki pásztorolás. Ha a hívek nem közelednek bizalommal és segítségre várón a lelkészhez, akkor az is keveset tehet értük. Ezért szükséges, hogy ezt a kérdést a lehető legteljesebb nyilvánosság előtt tárgyaljuk és ismertessük.

Sz. I. S.

Az Unitárius Iratterjesztőnél az alábbi nyomtatványok szerezhetőek be:

Egyházi rovatál kivetési és kezelési főkönyv, pénztári napló kül- és belvi, pénztári számadás, költségvetés, keresztelési, esketés, halotti anyakönyv és ezek kivonatai és választási névjegyzék ívenként 2 lej. Teherkimutatás, építkezési kimutatás, megbízó levél és aranykönyvi kivonat darabonként 1 lej. Lelkészi iktató-ív és családkönyv ívenként 3 lej. Lelkészi iktató 1500 számra bekötve 190 lej. Lelkészi postakönyv 300 oldalas, bekötve 110 lej. Gyűlési jegyzőkönyv 400 oldalas, bekötve 160 lej. Nyugtatómb 100—100 nyugta és ellennyugtával 20 lej. Népesedési kimutatás ívenként 5 lej. Összesített vagyonskimutatás ívenként 5 lej. Vagyonteltár füzeteként 12 lej.

Siketség.

Ott ültem az ideggyógyászat gyönyörű, árnyékos parkjában és igyekeztem belétörödni sorsomba: az Isten akaratába. Azelőtt pár hónappal arra ébredtem, hogy nem hallok, rémesen zúg a fülem és nem tudok mozdulni. Egy áldott, nemeslelkű orvos, akinek a neve is „Doctor“ hetekig biztatott, hitegetett, hogy visszanyerem a hallásomat, amíg aztán másodszor is arra ébredtem, hogy nem hallok, rémesen zúg a fülem és ez így lesz, amíg itt élek. Soha nem hallok a fiam hangját, madarak énekét, orgona zúgást, havasi patak csobogását, zenét-zenét. Hát ez egy kicsit sok volt az idegeimnek, idekerültem gyógyulni. Igen, meggyógyulni: belétörödni. Thomas Mann a „Buddenbrooks“-ban említést tesz valami elbeszéléséről, amelynek a címe: „Siket, néma, vak — és mégis boldog“. Hát meg lehet próbálni! Eddig csak siket vagyok. És a boldogság!? Istenem, mi is az a boldogság? Ahány ember, annyiféle. Sok-sok millióféle és mégis csak ez az egy szegény szó van reá: „boldogság“. Hinni, a gyermekünket boldogítani, vigasztalni. Legkincsebb szenvedéseim között is úgy könyörögtem Istenhez, orvosoknak: Csak addig míg a fiam érettségizik, addig segítsenek rajtam.“ És amikor ő boldogan jelentette, hogy sikerült, „eu bine“, hát bizony siketen is boldog voltam.

És ezeken kívül annyi mindent lehet csak szemmel is fel-fogni. És ez a bódító illat itt a parkban! Nyílnak a hársfák és a rózsák. Sok-sok gyönyörű rózsá: fehér, sárga, rózsaszínű, piros. Végig a lelkibetegek, az örültek pavillonjai között. Tudom, hogy szinte életveszedelmes arra járni, és aki hall, már azért sem jár arra, mert nem bírja az örültek ordításait, jajgatását. — és mégis mindennap arra sétálok, úgy élvezem a rózsák illatát, színpompáját. Tegnap én, a beteg, megsajnáltam az egészséges, gömbölyű Dr. Prakkot, aki mikor a rózsákra figyelmeztettem, nem látta volt őket. Naponta legalább tízszer jár arra-felé, de nem ér reá gyönyörködni. Igyekszem az emberek életébe, csak úgy, szemmel, betekintést nyerni. Istenem, itt nincs sok vigasztaló és ezeket a betegeket én, a siket, sem vigasztalhatom, hiszen nem hallok a panaszaikat. Különben is olyan furesán vagyok az emberekkel, megfigyeltem a betegségem alatt, hogy minden embernek csak az fontos és érdekes: amit ő maga mond és egy cseppet sem érdekli, amit én mondanék. Alig akad, aki ezt el tudja lelezni. Hát ezt is meg kell szokni. Azért vannak, most is, itt jó barátaim. Tibi, a portás három éves fiacskája. Azt hiszem, nem vette észre, hogy siket vagyok. Különben is megszokhatta itt, hogy az emberek „félre“ beszélnek. Állandóan körülöttem játszadozik. Az a kitüntetés ér, hogy az ostorát én kötöm meg, ha elszakad, az apró, tövises vadgesztenyéket én igazítom az általa konstruált szekér rudjába. Egy csíki, nyomórék férfinak mindennap odakölcseznöm az Ellenzéket. Ő, amikor

visszahozza, megmutatja, hogy mi érdekelte. Egyik nap nem jött vissza a rendes időre. Benyitottam a férfiak kórtermébe: „Egy sánta urat keresek“. Egyszerre vagy tizenöt ember indult felém, mankóval, bótokra támaszkodva, mind sánta volt. Rettenetes volt végignézni.

Az epilepsziás zsidóleány csak úgy érzi jól magát, ha görcsösen átölel és a fejét az ölembe hajtja. Egy kicsit félek, (hiszen magam is súlyos beteg vagyok), hogy rohamot kap, de azért türom és símogatom a fejét. Szegény, nagyon vágyik az édesanyja után.

Egy pár csirkét vétettem a teljesen nyomorék, évek óta fekvő, szatmári cigánylánynak. Hazulról csomagja érkezett: rántott csirke, tészta. A nagy melegben megromlott, amíg ide érkezett. Csak nézte a sok drága, megromlott, nyüves ételneműt és olyan keservesen sirt. Ilyen kis tragédiák is vannak itt a nagy tragédiák között. Tiszta véletlen volt, hogy harminc lejjel meg tudtam vigasztalni. Délben nagy a forgalom. Jönnek a hozzátartozók. Legpontosabb a fiam a kosztocsészékkel; a zsidók, akik a teljesen idegen, egyedülálló szegény hitsorsosoknak ingyen kóser kosztot hoznak és egy öreg néni, aki most, kánikulában is nagykendővel jár. Olyan nagykendővel, amelyt vagy húsz éve nem láttam és amely akkor a szegényebb polgárosszony télikabátját helyettesítette (ma plüss kabát járja.) Hát ez az öreg néni egy nálánál még öregebb bácsinak, az urának, hozza minden délben az ebédet, amint mondják, Szentmiklósról. A bácsi már a kapunál várja a nénit. Megölelik, megcsókolják egymást, mint valami fiatal szerelmesek. Aztán a bácsi udvariasan kiveszi a néni kezéből a szotyrot és kezét csókol. Egy padra letelepednek és amíg a bácsi eszik, a néni mesél. Azután a bácsi mond, gesztikulál, nevetgél. Olyan aranyosak, olyan jókedvűek, nem győzők gyönyörködni bennük. És mennyi a mondanivalójuk! Sohasem fogynak ki a témából. Ha letelik a látogató órának az ideje, szemlátomást elkomolyodnak. Az üres edények visszakerülnek a szotyorba, a bácsi udvariasan a néni vállára segíti a nagykendőt. A kapunál csók, ölelés és számtalan csók a néni mindkét ráncos kezére. És ha a néni a kapunál eltűnt, a bácsi a rácsához szalad és onnan is mind intget a mindegyre vissza-vissza néző feleségének. Ahogy nézem őket, önkéntelenül felmerül bennem ez a gondolat: Istenem, mi lesz, na a néni egyszer kimarad — végkép kimarad? Vagy eljön és nincs már itt a bácsi? Ha majd elvitték, végkép elvitték innen? Hiszen olyan nagyon öregek. Mi lesz? A sírjuk egymás mellé kerül? Filemon és Baucis? Vagy távol egymástól, a szegényeknek adott ingyen sírokban, jeltelen hantok alatt nyugcsznak majd hideg, idegen temetőben?! Csakugyan megtörtént ez a borzasztó esemény. A néni egy nap nem érkezik. Nem érkezik másnap, harmadnap. A bácsi kétségbeesetten szaladgál a kaputól a rácsig és vissza, fel alá sétál a kertben, könnyezik, idegesen

törli az izzadságot a homlokáról és ahogy elmegy előttem, anynyira megsajnálom, hogy megfelejtkezve a siketségemről, megszólítom. Rögtön megbánom, de már késő. A bácsi udvariasan, levett kalappal áll előttem és magyaráz. Beszél, gesztikulál, bír, panaszkodik — és én nem értem. Némán főhásztkodom: „Istenem, most segíts rajtunk!“ És kezdek közbeszólni. „A jó Isten megsegíti.“ „Meglátja holnap itt lesz a néni.“ „Isten kezében vagyunk mindnyájan.“ Isten — Isten — Isten, magam sem tudom, hány-szor mondtam, gondoltam: „Isten“.

Körülbelül félórai beszélgetés után a bácsi megnyugodtan, mosolyogva meghajolt és továbbment. Másnap megjött a néni. Odajöttek hozzám, megköszönni, hogy a bácsit olyan szépen megvígasztaltam. A néni beteg volt, azért nem jöhetett. Neki megsúgtam, hogy siket vagyok.

Mikor eljöttem a klinikáról a két öreg boldogan ült egy padon a virágzó hársfák alatt. A rózsák nyiltak és illatoztak: fehér, sárga, rózsaszínű és piros rózsák. Sütött a nap.

Özv. Jakab Miklósné.

Kossuth Lajos vallásos nézetei.

A Dávid Ferenc-Egylet szokásos téli előadásai során rendkívül nagy közönség előtt tartott Kovács Kálmán tanár „Kossuth és az unitarizmus“ címen igen érdekes és nagyhatású előadást Kossuth vallásos nézeteiről és felfogásáról, egy, a mai nemzedék előtt ismeretlen, Kossuth-levél kapcsán. Az előadás alapjául szolgáló Kossuth-levelet Kovács János, a kolozsvári unitárius kollégium nagy hírű igazgatójához intézte 1884-ben a magyar szabadság eszméjének apóstola, megköszönve benne edesanyjának Kovács tanár által felajánlott arcképét, melyet neki Amerikában ajándékoztak. Kossuth ezen levelében nagyon érdekes nyilatkozatot tesz az ő amerikai szerepléséről, az amerikaiak előtt tartott mintegy ötszáz beszédének hatásáról és keserűen emlékezik még arról, hogy — mint írja — „minden szívés fogadtatás dacára sem bírtam menekedni soha egy kínos gondolattól, mely csaknem a nyílt zugolódásig üldözött. Értém a különböző mértéket, mellyel a sors, a végzet, vagy akárminek nevezzük, az amerikaiaknak és nekünk, magyaroknak mért. Mindig szemem előtt eikázott Washingtonnak az a levele, mellyel a Valley Forgei téli táborból értesítette a kormányt, hogy ő a harcot nem folytathatja, mert amint kitavaszkodik, az ő elcsigázott serege szét fog bomlani a szélrózsa minden irányában, mint a polyva. Es e reménytelen helyzetben meghozta nekik a sors áldása a hatalmas francia intervenció segítségét. Mi győztünk saját erőnk-ből, mi nem kértünk a sorstól idegen segítséget, csak annyit, hogy ne álljon idegen erőszak közénk és ellenségünk közé, kinek jogtalan, erkölestelen és bűnös támadását saját erőnkkel győzedelmesen visszavertük s nekünk az igazságtalan végzet nya-

kunkra zuditotta az ellenséges orosz intervenciót. Minő iróniás az a sorsnak ez a mérték különbség a két esetben." Azután az unitáriusok lelki kiválóságáról emlékezik meg, majd vallási nézeteit fejti ki, melyekből közöljük a következő részt: „En, mint tudja tisztelt Tanár úr, nem tartozom az unitáriusok felekezetéhez. Evangélikus szülőktől születtem, evangélikus valásban neveltetem s lelkemben jó érzem magam Luthernek azon tana mellett, mely a lelkiismeretet emancipálta, midőn a keresztény vallás kútfejének a szentírást, az edénynek pedig, mellyel azon kútfejből meríteni kell nem a bármely néven nevezett tekintély diktátorságát, hanem az ész, az egyéni szabad ítéletet jelölte ki, melynek nincs megtiltva semmi Syllabusok által, hogy azon másik, azon nem írott könyv revelatióiból is merítsen, melynek neve: természet, s melynek úgy a porszemben, mint a virágok miriádjában nyilatkozó örök törvényei örök törvényhozóra vallanak.“ Majd arra hivatkozva, hogy a természet örök Istenének törvényein kívül nincs semmi állandó a nap alatt, nem tagadhatja, hogy igaza lehet Byronnak, midőn azt írta, hogy a vallások változnak és idővel más hitformák keletkeznek. „De hát nem habozom bevallani — írja levelében — hogy amíg Byronnak ezen jóslata beteljesednék, az unitárius hitvallásnak volnék hajlandó legelterjedtebb és legtovább tartó jövődőt ígérni és pedig azért, mert a fősúlyt nem transcendentális spekulációkra, melyeknek eredete az indus Védákra vezethető vissza (Trimurti) nem misztikus dogmákra, melyeknek egynémelyikéről írva van: credo, quia absurdum, hanem Krisztus erkölostanára, az ember-szeretetre fekteti, mely a társas lényvé alkotott emberiség tökéletesedésének törvénye, melynek uralma nélkül soha sem lesz megadva az emberiségnek az a nagy áldás, melyet Krisztus e szavakkal kívánt követőinek: „Béke legyen veletek!“ Nem tudja azonban azt magának megmagyarázni, hogy az unitárius vallás mégsem terjed és erre vonatkozólag következő nagyszerű és jelen helyzetünkben minden vonatkozásban figyelmet érdemlő megjegyzéssel zárja levelét: „Annyira nem bírom a dolgot magamnak megmagyarázni, hogy csaknem hajlandóvá teszem azt kérdeni, vajjon ez is nem-e azon számos társadalmi körjelekkel van kapcsolatban, melyek korunkban mindenütt s minden, de minden irányban oly sűrűn tünedeznek fel, mintha most is, mint már nem egyszer a múltakban, meg akarnák mutatni, hogy az emberiség haladása nem egyenes vonalban, hanem csavaros görbékben mozog, mi lehajlásokat (visszaesés) feltételez. De sokkal inkább kívül állok az életben, mintsem, hogy ítélnék“. A nagyszerű előadás után Józán Miklós püspöki vikárius fiataalkori emlékeiből elevenített fel, nagy tetszés mellett, Kossuth remoniscenciákat. Az előadó estén, melyet Dr. Csíki Gábor imája vezetett be, Hidy Gyulai Mária, Dr. Kezvinczki Emil, Cservenka Nándor művészek zeneszámait és Bodóczy Sándor szavatait szintén méltó sikert arattak.

BIBLIA ÓRA

Első héten olvasd: Máté ev. 6. rész, 25—33. vers. Azt mondhatná valaki: ha én nem gondoskodom ételmről, éhen halok s ha nem gondoskodom ruházatomról, a tél hidegében megfagyok. Különös, hogy Jézus ilyenre buzdít engem. Testvércan! teljesen félreértetted Jézus szavait. Jézus azt mondja, hogy ne *aggodalmaskodjál* testi javaid felől és nem mondja azt, hogy ezekről tisztességes módon ne gondoskodjál. Ne aggodalmaskodjál, mert az aggodalom a gyűjtő szenvedély szülő anyja. Aki fél a jövőtől, az biztosítani akarja a jövőjét mindenáron. De nem az Istenbe vetett hit az ő biztosítéka, hanem az, hogy maga körül sok földi biztosítékot keres: felhalmozott ruhakészleteket, részvényekbe fektetett milliókat, a jólét fentartásának számtalan eszközét. E egészen természetes, hogy ilyen módon meggyűlöltje szándékát, aki *minden* emberről gondoskodik azáltal, hogy gazdagon megáldja a barázdát s a munkás dolgos két kezét. Isten akaratát, Isten terveit rontja meg az, aki aggodalmaskodik. Mert Isten *mindenkinek* ad elegendőt, csak az aggodalmaskodók kapzsisága veszi el és halmozza fel a másét a maga biztosítására. Látnod-e, hova vezet az Istenbe vetett bizalom hiánya?!

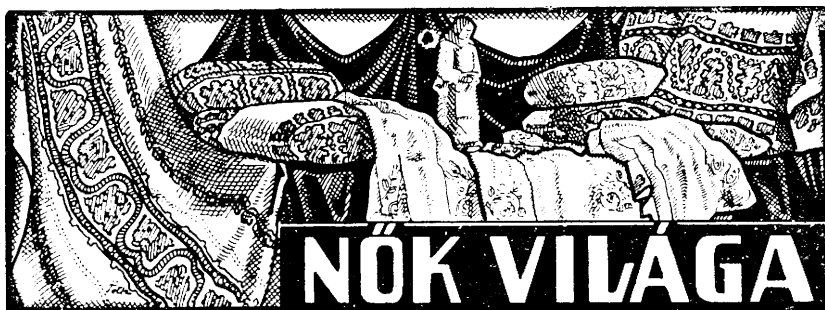
Második héten olvasd: Lukács ev. 14. rész, 16—24 vers. Jézus merőben új világot, új értékeket teremtett maga körül. Gyökeresen megváltoztatta az emberi gondolkodásmódot. Tegnap még azt az embert becsülték, aki a szántóföldjét, ökrét és minden egyéb világi dolgát előbbre tartotta mindennél. S ma Jézus azt hirdeti, hogy az ilyen emberek semmit érők, mert ha a Vendéglátó Ur szózata hív, akkor nem földi dolgokkal kell foglalkoznunk, hanem a vendégségbe kell sietnünk. Hogyan, hát egy vendégség többet ér, mint szántóföldjeim gondozása? Igen! így van, mert minden földi javunk csak eszköz, hogy a vendéglátó asztalhoz tiszta szép ruhában, derűs és boldog lélekkel leülhessünk. A fa életeélja nem a levél, hanem a virág. Az illatos, szép virág, amelyből csak néhány díszlik a fán. De a gyökér kutatása a sötétben, a törzs belső működése a kéreg alatt, a levelek esodás átalakító munkája a napfény hevében: mindez egy célra törekszik: arra, hogy kinyílják a virág s beteljesedjék a fának élethivatása. Nos, mi a te élethivatásod? Jézus azt feleli rá, hogy az a te célod, hogy leülhess a vendéglátó asztalhoz: Istennek királyi lakomájához, ünnepi szép köztöbbsen, tiszta nemes lélekben. Ezért szánts, ezért vess, ezért

arass .De amikor az ünnepi szózat megcsendül a te füledben is, a királyi asztalhoz, siess.

Harmadik héten olvasd: Márk ev. 9. rész, 33—37. vers. Régi kérdés az emberek világában, hogy ki a nagyobb a másiknál. Mert hiszen elsőnek lenni, minden ember szíve vágya a nap alatt. Természetesen azt tartják elsőnek, akinek sok más ember szolgál, parancsszavára ugrik, intésére engedelmeskedik. S mi magunk is ilyen urak szeretnénk lenni. De jön az evangélium üzenete s azt mondja: „aki köztetek első akar lenni, az legyen mindenkinek a szolgája“. Már megint másképpen beszél Jézus mint ahogy a mi fülünk megszokta. S valljuk be, hogy ezt az új parancsot nagyon nehéz követni. Ahhoz kell a legnagyobb lelki műveltség, hogy ezt megértjük. S ezt a műveltséget még csak iskolában, drága tandíjért sem lehet megszerezni. Mert ennek lényege az, hogy segíts akkor, amikor legszívezebben karosszékre ülnél, hogy ismerd fel, hogy te a legutolsó szegény embernek is tanítója és nevelője vagy, nem pedig kényura. S ha magas helyre hívatnál, akkor meg különösképpen tudd meg, hogy nem teérted vannak a milliók, hanem te vagy a milliók szolgálatára rendelve. No, de miért? Meglátod mindjárt.

Negyedik héten olvasd: János ev. 10. rész, 1—16 vers. Ha nem akarsz rossz pásztor, tolvai és rabló lenni, akkor Jézushoz kell hasonlítanod. S mit csinál Jézus? A jó pásztor a juhok ajtaja, akin keresztül a pásztoroltak az üdvösségre jutnak. Az üdvösségre, az Istenhez, aki maga a pásztorok Pásztora, aki a maga ióságát, a maga szeretetét özönnel zúdítja e világra s így gyakorolja a maga nagy Szolgálatát. Valóban a királyok Királva, az urak Ura, egyszersmind a szolgák Szolgája is. Isten, a felleges Király, tégedet szolgál te szegény ember, amikor megfogja a kezét s odavezet a csodák szolgálatához: Istenszöke kapujához. Ki más volna ennek a nagy szolgálatkészségnek igazi betöltője e földön, mint az a pásztor, aki életét adta azért, hogy juhjai ehhez a kapuhoz eljussanak! Aki a keresztfa szörnyű kínjait vállalta, hogy testvérei bepillantassanak az isteni Szeretet roppant ígézetébe. Az ő átszegezett keze lett a csodás nyílás, amelyen keresztül a menny titkait látta meg először a mi emberi fajtánk. Próbáljuk meg követni őt. Próbálj testvérem szolgálni, próbálj ajtó lenni, megnyitott ajtó, akin keresztül a szegények, a tudatlanok, az elesettek menetelnek az égi Atya, az örök Szeretet felé.

(Bibliás.)

A D. F. Unitárius Nők Orsz. Szövetségének hivatalos rovata.

Mint minden évben, Nőszövetségünk az idén is több amerikai unitárius Nőszövetségtől kapott karácsonyi és újévi kártyákat. Valamennyi jó kívánság a szívünkhöz szól, de a Plainfieldi (New-Jersey) Nők Szövetsége üdvözlétének szövege annyira nem mindennapi, hogy közöljük Nőszövetségünk számára:

„A karácsonyi napok hozzának számotokra örömet, adjanak Nektek ihletet, lelkületet és bátorságot szembenézni az új esztendő minden problémájával és lehetőségével.“

Ma, midőn gazdasági válsággal párosult szellemi válságban vergődik az egész világ, lehet-e ennél szebb és jobb kívánsággal kezdeni az új évet? E jóleső óhaj visszhangra lel mindnyájunk lelkében, s abban a reményben mondunk köszönetet érte, hogy minden nőszövetségünk képes lesz bátran szembenézni az elének álló problémákkal és ihletett lélekkel megragadni minden munka és előhaladási lehetőséget.

Jelenlegi és márciusi számunkban folytatjuk országos közgyűlésünk főtitkári jelentését, de miután nőszövetségünk nagy része még mindig nem küldte be kitöltve 1933. évi kérdőívünket, kérjük tagozataink vezetőségét, azokat mielőbb hozzánk eljuttatni szíveskedjenek, hogy folytatólagosan közzétéve közgyűlésről elmaradt jelentéseinket is, országos szervezkedésünk mentől teljesebb képét adhassuk.

Főtitkári jelentés az 1934. október 17-iki közgyűlésről.

A D. F. Unitárius Nők Országos Szövetsége tagozatainak 1933 évi működéséről.

I. Turda-Ariesi körből:

1. A bädeni Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 80 tagot számlál. 1933-ban 8 összejevetelt rendezett. Jövedelmét templomi céljaira és iskolás gyermekek segélyezésére fordította. A még alig két éves egyesület lelkesen dolgozik s a helyi kívánalmaknak teljesen megfelel.

2. Ţaga-ban a Nők Szövetsége megalakult 1926-ban 32 taggal, azóta közgyűlést tartott 9-et. Összejövetelt rendezett 20-at.

3. Comiátsigen a Nők Szövetsége megalakult 1933-ban 30 taggal; választmányi gyűlést tartott 8-szor és 2 összejövetelt. Jövedelmét templom céljaira fordította.

4. A túrdai Nők Szövetsége megalakult 1928-ban, 28 választmányi és 200 rendes tagja van, 1933-ban választmányi gyűlést tartott 12-öt. Közgyűlést is tartott. Összejövetelt rendezett 10-et. Jövedelmét szegények gyámolítására, betegek ápolására és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

5. Rimetean a Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 14 választmányi és 68 rendes taggal, múlt évben tartott közgyűlést. 4 választmányi gyűlést és 5 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

6. A rimitea-szentgyörgyi Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 6 választmányi és 72 rendes taggal, 5 választmányi gyűlést, 1 közgyűlést és 25 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

II. Alba-de-Susi körből:

1. A sibiui Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 18 választmányi és 44 rendes taggal. Választmányi gyűlést tartott 10-et. Tartott közgyűlést is. 11 összejövetelt rendezett. Jövedelmét főképpen templom céljaira, egyházközség céljaira, szegények segélyezésére, iskolás gyermekek segélyezésére, gyermekmelegedésre, stb. fordította.

2. Sighisoaran a Nők Szövetsége választmányi tagjainak száma 8. Rendes tagok száma 45. Választmányi gyűlést tartott 2-öt, közgyűlést is tartott. Két összejövetelt rendezett. Karácsonyra ünnepen ruhaneműt és lisztet osztott ki iskolás gyermekeknek.

3. Az ormenisi Nők Szövetsége megalakult 1930-ban. 14 választmányi taggal és 71 rendes taggal, 1933-ban választmányi gyűlést tartott 1-et, összejövetelt rendezett 14-et. Jövedelmét templom céljaira fordította.

III. Tárnavai egyházkör:

1. Küküllődombón a Nők Szövetsége megalakult 1934-ben 35 taggal.

IV. Muresi egyházkör:

1. A tárnumuresi Nők Szövetsége megalakult 1922-ben. Választmányi tagok száma 16, rendes tagok száma 80. Választmányi gyűlést tartott 8-at, tartott közgyűlést is. Két összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira, szegény segélyezésre, betegápolásra, iskolás gyermekek segélyezésére és temető gondozására fordította.

2. Ciocon a Nők Szövetsége 5 éves multra tekint vissza. Jelentése a Nők Szövetsége 1.500 lei értékű, ajándékba kapott zászlójának szentelési ünnepéről számol be.

V. Odorheui egyházkör:

1. Ofsenitan a Nők Szövetsége megalakult 1908-ban. 10 választmányi tagot és 82 rendes tagot számlál. Közgyűlést tartott. Összejövetelt rendezett 14-et. Jövedelmét templom céljaira, Nőegyleti halottak koszorúira, csoportképre fordította. Rendezett 1 műsoros bált, egy székelyszóttos majálist, egy bezáró teacstét, egy műsoros karácsonyfaestélyt, s ezeknek jövedelmét iskolás és kisebb gyermekek karácsonyi ajándékokkal való ellátására fordította.

2. A székelyudvarhelyi Nők Szövetsége megalakult 1923-ban. Van 25 választmányi és 63 rendes tagja. Választmányi gyűlést tartott 4-et, közgyűlést 1-et, és 8 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom és iskola céljaira, az I. G. Ducai iskola javára, szegénysegélyezésre, iskolás gyermekek segélyezésére, harmónium vásárlására, templomi villany bevezetésére és lámpákra, temetőkapu és kerítésre fordította. Elnöknő perzsaszőnyeg szövésével foglalkozik és 5—6 14—15 éves leányt is kitanított reá, kik azóta 400—500 lejt keresnek vele.

3. Giepesen a Nők Szövetsége 1930-ban alakult meg. Választmányi tagok száma 10, rendes tagoké 30. Mult télen terem hiányában nem működhetett.

4. A sântpauli Nők Szövetsége 1916-ban alakult meg. 12 választmányi tagja és 80 rendes tagja van. Választmányi gyűlést tartott 8-at, összejövetelt rendezett 3-at. Jövedelmét szegények és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

5. Homorodul nouban a Nők Szövetsége 8 választmányi és 52 rendes tagot számlál. Választmányi gyűlést tartott 4-et. Közgyűlést 2-öt. 23 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira fordította.

6. Oclandon a Nők Szövetsége 1925-ben alakult meg. Választmányi tag 76, rendes 150, pártoló tag 16. Választmányi gyűlést tartott 4-et. Közgyűlést tartott. Hetenként egy összejövetelt rendezett. Jövedelmét temető bekerítésére fogja fordítani.

7. A Orasfalăui Nők Szövetsége 1925-ben alakult meg. 10 választmányi és 164 rendes tagot számlál. 2 közgyűlést tartott és rendezett 10 összejövetelt. Jövedelmét iskola céljaira fordította.

8. Homorodsânpetrun a Nők Szövetsége 1923-ban alakult meg. 10 választmányi, 60 rendes tagja van. Választmányi gyűlést tartott 2-öt, közgyűlést 1-et. Összejövetelt 12-öt. Jövedelmét iskolás gyermekek segélyezésére fordította. A vezetők hatásának köszönhető, hogy nők és férfiak majdnem mind az egész falu, otthonszött ruhában járnak.

Mindennapi kenyерünk

Mindennapi kenyерünk munkamezején mindig előre kell látnunk; mindig elő kell készülnünk valamire. Egy-két hónappal mindig, de sokszor egy évvel is, előre kell vetnünk tekintetünket.

Nézem a *veteményes kertet*, az ősszel felásott, fagyott hantokat és látom a zöldségek szépen elrendezett, terméssel megáldott sorait... Képzeletemet visszafordítom s meg-meg állok egy-egy állomáson, május: kapálás, gyomlálás, április: palántatültetés, március: magvetés a szabadban, palánta-áttüzdelés, február: magvetés a szobában, január: vetőmagvak beszerzése. Nehány zöldségünknek: paprika, paradicsom, zeller, korai kárfiol — ha bő és korai termést akarunk — a magvát már február második felében el kell vetnünk. Hogy ezt megtehessük — amennyiben nincs *saját termelésü*, megbízható magunk — magszükségletünket most kell beszerez-nünk. A sikeres konyhakertészet egyik alapfeltétele a *nemesít*ett vetőmag. Mindenik veteménynek különböző célokra ki-nemesített fajtái és változatai állanak rendelkezésünkre. A célunknak legmegfelelőbb fajták megbízható, fajhasznos és csiraképes magja, a bő termés első előfeltétele. Ilyen magva-vakat nem a heti vásárok piacain, hanem csak megbízható magkereskedésben lehet beszerezni. Legokosabb, ha többen összeállnak (nókszövetség, szövetkezet) — kisközségekben esetleg az egész falu — s közösen rendelik meg szükségletüket.

Nézem a *baromfiudvaron* gubbasztó fejletlen jércéimet, kivénült tyúkjaimat, az üres tojásos kosarat s látom esztendő ilyenkor kosaraimat halmozva tele szép, nagy tojásokkal. Visz-szatéritem képzeletemet s meg-meg állok egy-egy állomáson: szeptember: szép, tojás elkezdésre kész jerce sereg, május: piacra kész csirke csapat, február—március: ültetés-keltetés, január: előkészületek a keltetésre, tenyésztojások gyűjtése. A téli tojástermelés titka ez: minél több nemzedékre vissza-menőleg magas termelő képességű elődöktől származó, meg-felelő időben kikeltetett, egészségesen felnevelt és előkészített *jerce-sereg*, melynek egyensúlyozott takarmányozással és egészséges ólazással lehetőséget adunk örökölt képességei ki-fejtésére. A keltetés időpontját a tenyésztett fajta határozza meg. A könnyű fajták (Leghorn, Minorca, Csórénnyakú) 5—6 hónap alatt, a középnehéz fajták (Rhode Island, Plymouth,

Wyandotte) 6—7, a nehéz fajták (Orpington, Brahma, Langshan) 8—10 hónap alatt fejlődnek ki. Téli tojás terelés céljára úgy kell keltetnünk, hogy jércéink szeptember második felére legyenek kifejlődve és kezdjék el a tojást. Könnyű fajtákat márc. 15—ápr. 30-ig, középnehéz fajtákat febr. 15—márc. 31-ig, nehéz fajtákat jan. 15—febr. végéig kell keltetnünk.

A mikor emellett döntően fontos az is, hogy *miből* keltetünk. Míg *bő téli tojást csak jércéktől várhatunk*, addig *keltetésre csak tyúkok tojásait használjuk*. Legnyomósabb ok erre az, hogy a jérce képességeit még nem ismerjük, a tyúkéit azonban másfélévi pontos tojásellenőrzés és megfigyelés igazolja. Csak jó tulajdonságokkal rendelkező tyúkoktól gyűjtünk keltető tojást. Jó tyúk az, amelyik jérceéveiben (novembertől—novemberig) legalább 150 drb. 60 gr. körüli súlyu tojást tojott, amiből legalább 50 drb. téli (okt.—febr.) tojás, erőteljes szervezetű, egészséges és a fajtájának megfelelő test-súlyu.

Aki előre néz, az nem botlik meg, nem esik gödörbe; a sötétben is tud menni előre.

Lőrinczi László.

A cluji Nők Szövetségének hírei Januári Kötőkénken Dr. Császár Károly értékes előadást tartott: Mit olvassunk? címmel. Ugy felelt meg e kérdésre, hogy a minket különösen érdeklő jellegzetesen új erdélyi irodalomról kitűnő összefoglaló képet adott. Utána a 3 Hidy-nővér kedves hegedű és énekszamaiban gyönyörködtünk. Hálásak vagyunk a Hidy-családnak, kiknek vendégszerető otthonában Iris-telepi istentiszteleteinket is szoktuk tartani, hogy minden nőszövetségi munkában buzgalommal részt vesznek.

Végül kisorsoltuk Kovácsi Pál festőművész kiállításakor Nőszövetségünknek ajándékozott szép olajfestményét, nagylelkű adományáért e helyen is hálás köszönetet mondunk.

Következő Kötőkénk február második szerdáján, 13-ikán, d. u. 5 órakor lesz irodahelyiségünkben: Delly Szabó Géza zeneszerző: Mit hallgassunk meg? címmel fog előadást tartani; tagokat és vendégeket szeretettel hív

A választmány.

Jubilálás Sinden.

Dr. Szathmáry Miklós.

Január 20-án, szép napsugaras téli napra virradtak a szindi unitárius egyházközség hívei. Mintha csak a természet is tudta volna, hogy a kis egyházközség nagy ünnepre készül, napsugárakból meleg sugarakkal árasztotta el a szánakon érkező rokonokat, jóbarátokat, kik eljöttek, hogy az egyházközség által, az ő barátjuk, Dr. Szathmáry Miklós lelkész úr tiszteletére rendezett 25 éves papi jubileumon részt vegyenek s a jubiláns örömét személyes megjelenésük — és szerenese kívánataikkal sokszorozzák. 10½ óraker meszelt toronyha-

rangja, Isten házába híva, az ünneplő közönséget. Az „Élő Isten“, előének és „Te benned bízunk“ derekas ének elhangzása után Lőrinczy Dénes esperes úr emelte lélekben Istenhez az gyülekezetett, a tőle megszokott, szíveket magávalragadó imájával. Majd megcsendült a hívek ajkán a „Légyen kedves az áldozat“ című közének, melynek utolsó akkordjai alatt Szentiványi Sándor teológiai h. tanár úr lépett a szószékre, hogy méltassa a nap jelentőségét. Gyönyörűen felépített és igazi szónoki erővel előadott beszédében szépen mutatott rá, hogy az ember legnagyobb kincse a szeretet, mely akkor is megtart minket, ha minmden egyéb elveszett.

Az istentisztelet „Dicsőség Istennek“ című énekkel végződött, melyet a szívből jövő személyes üdvözlések sora követett. Majd a lelkészi lakon, a közel 100 terítékes fehér-asztal mellett hangzottak el igen értékes pohárköszöntők a jubiláló lelkészre. Ezeknek sorát Lőrinczy esperes úr nyitotta meg szép tószájával, melyből örömmel vette tudomásul az ünneplő közönség, hogy ezelőtt 25 évvel is Lőrinczy esperes úr iktatta be, mint új lelkészt, Dr. Szathmáryt az édesapja örökébe. Az egyházközség nevében Szász Sándor keblitanácsos éltette a jubiláns lelkészt, kívánva, hogy még legalább 2×25 évig legyen az egyházközség lelkésze. Az egyházközség és a D. F. I. Egylet közös emléktárgyát, egy szép alabástromba foglalt órát Fodor Berta kedves beszéd kíséretében nyújtotta át a lelkésznek, ki könnyekig meghatva mondott köszönetet, a nem várt kedves meglepetésért. Dr. Bodóczy Károly ügyvéd úr az üdvözlő levelek sokaságát olvasta fel, élén a Püspök úr Öméltósága által küldött tömör stílusú főpásztori üdvözléssel és áldással. — Régi osztály-

társai közül Dr. Várfalvi Mór ügyvéd úr nemcsak felköszöntötte, hanem leszámraztatván magát Áron főpaptól, mint született pap adta rá áldását a jóbarátra; csattanós beszédével hatalmas tapsot aratott, melyet tetézett az a nagylelkű elhatározás, hogy Dr. Szathmáry Miklós lelkész nevére 500 L. alapítványt tett a szindi unitárius egyház javára. Ezen alapítványhoz Dr. Gál Miklós felügyelő gondnok úr is 500 L.-t tett, míg többek hozzájárulásával még a fehér-asztal mellett 1700-ra emelkedett, mely a „Tordai cementgyár“ Igazgatósága által küldött 1000 L.-jel. 2700 L. lett. Áldás legyen a jószívű adakozókon és áldás kísérje azokat is, kik még ezután csatlakoznak hozzájuk, mert az adakozás útja nyitva hagyott.

Még számos toast után a jókedv oly magasra csapott, hogy az ifjúság táncra perdült s még az éjféli órákban is rótták a ropogós csárdást. Isten éltesse az ünnepezt lelkész és családját még sokáig, de éltesse a megjelent ünneplő közönséget is, hogy más alkalommal is meghozhassák erkölcsi és anyagi támogatásukat.

Sind, 1935. január 24-én.

Lőfi Béla, tanító.

A természet világából

A vízözön mal szemmel nézve.

A vízözön bibliai legendája bekerült a geologia (földtan) rétegtani fejezetébe, ahol mint a diluvium egyik eseménye szerepel. Annak ellenére, hogy a jégkorszak végén beálló olvadások nagy területeket borítottak víz alá, a bibliai vízözön és jégkorszak között semmi összefüggés nincsen.

Tájékozódás végett vegyük csak vizsgálat alá az O-testamentum ide vonatkozó részét: *En pedig imé özönvizet hozok a földre, hogy elveszessenek minden tetet, amelyben élő lélek van az ég alatt; valamí a földön van, elvész. Csinálj magadnak bárkát gófer (cédrus) fából és minden előből kettőt-kettőt vigyél be a bárkába, hogy veled együtt életbe maradjanak.*

Noé alá is vetette magát ennek az új parancsnak, ezért feleségével, három fiával s három menyével egy nagy bárkába ültek, ugyanesak magukhoz vettek a földön élő állatokból is egy-egy párat, majd élelemmel látta el valamennyiöket. *„Felfakadának ezen a napon a nagy mélység minden forrásai és az ég csatornáit megnyilatkoznak. Es esék az eső a földre negyven nap és negyven éjjel. A vizek pedig áradának és egyre nevedének a földön és a legmagasabb hegyek mind elborítottának. Erőt verének a vizek a földön százötven napig.*

Megemlékezék pedig az Isten Noéről és minden vadról.

Szelet bocsáta az Isten a földre és a vizek megapadának.“

A vizek apadni kezdének és a Noé bárkája az Ararat hegyén megakadt. Itt Noé bárkájából kiszállva, áldozatot mutatott be, az Ur szivárvánnyal az égen megígéri, hogy többet így nem bünteti meg az embert.

A héber szöveg mellett ugyancsak a vízözönről találunk feljegyzéseket az Indusok és Irániak szent könyveiben. Hasonló dolgokat találunk Deucalion és Ogyges görög mondáiban. Berossus babilonai pap egy vízözönt ír le. A ninivei királyi könyvtár eserepein a bibliai vízözöntől eltérő, de lényegében szintén egy vízözön leírása található meg. A vízözön eseményeivel foglalkozó emberek sok ideig azt hitték, hogy a vízözön az egész földrészre kiterjedt volna, azonban Noé szerint a Föld területe csak akkora volt, mint amennyit ő ismert.

Az utóbbi időben Suess híres bécsi geologus az összes vízözönre vonatkozó írásokat áttanulmányoztas ugyancsak geológiai felvételeket készítve, megállapította, hogy a Tigris és Eufrates folyók torkolatánál a Diluvium végén egy nagy süllyedés történt, amit a mai elég előrehaladott emberi civilizáció emlékezetébe is vésett.

Mit mond a geologia?

A vízözön főokozója a Perzsa-öböl tájékán levő hatalmas rétegek elhelyezkedése, amelyek hatalmas földrengések kíséretében zajlottak le. Ma is földrengések alkalmával az Indiai Óceán partjain hatalmas szökőárak keletkeznek, melyek 10 km-re is behatolnak a szárazföld belsejébe. A bibliai vízözönnél keletkezőt nagy ciklon a Perzsa öböl vizét lesüllyedt szárazföld helyébe hajtotta. Érdekes, hogy a héber szövegben Noé szerepel; a ninivei táblákon egy Hasis-Adra nevű bárkás, míg a Berossus mondáiban egy Xisurthos nevű ember. Igen fontos ez a geológiai megállapítás, mert árvíz esetén a Noé, Hasis-Adra, vagy a Xisurthos bárkája a tenger fele ment volna, így a hegven való megfeneklése teljesen egybevág a geológiai felvételekkel. A Ganges és Bramaputra torkolatánál ilyen kataklizma már többször megtörtént a vízözönnél említett oknál fogva. !

Máskülönben földrengések alkalmával mélységből is jöhetnek fel vizek, különösen árterületeken épen úgy, mint ahogy azt a Noé legendája megemlíti. A Föld porából felemelkedett ember egyik legnagyobb találmánya az emlékek írásban és eszközökben való megörökítése, aminek segítségével annyi tízezer év ködös homályára tudunk némi fényt vetíteni.

kei és kiterjedt rokonsága megtört szívvel kísérték örök nyughelyére az odorheui temetőbe. Legyen emléke áldott!

A küüllői egyházkört nagy csapás érte. Bartók Endre ádamosi lelkész január 22-én, életének derekán, 48 éves korában meghalt. Egyházának hí szolgája, híveinek jóakarató, gondos pástora, feleségének sz. Rácz Ilonkának 13 évi házassága alatt; szerető élettársa volt. Mindig jókedélye, optimista gondolkozása sokszor tette vidámmá jóbarátainak körét, Elmulasát szomorú szívvel gyászolják feleségén kívül özvegy Bartók Endréné edesanyja, Bartók Géza polgárdii lelkész testvére, apósa, anyósa és lelkésztársai. Nyugodjék csendesen!

Megdöbbenéssel vettük a szomorú hírt, hogy *Lófi Ödönné* sz. *Ferenzi Zsuzsa*, bölöni lelkész afia szerető hitvese életének 58.-ik, boldog házasságának 28.-ik évében, január 29.-én hosszas szenvedés után örök nyugalomra tért. Eltávozásával gyászba borította az egyházunk életében olyan nagy szerepet játszó Lófi, Ferenczi, Tana családokat; Dr. Ferenczi Géza egyh. főgondnok testvérét, Vári Albert theol. dékán, Lőrinczy István vallásnár sógornőjét veszítette el benne. A hideg, téli göröngy egy szelidlelkű, jóságos asszonynak az életét rejtette el övéi elől, de hiszszük, hogy szeretete, amivel családját életében körülölelte, ezután is közöttük fog lebegni. Isten békéje kísérje az örök pihenésen át!

Egyleti jelentések. Még több egyházkörből nem érkezett évi jelentés a D. F. egyleti működésről. Kérjük a körü fiókegyletek vezetőségeit, hogy jelentésüket sürgősen küldjék be!

Kultúr délután. Már egészen életszükségletté váltak eluji társadalmunkban a püspöki házban rendezett D. F. egyleti kultúr délutánok; családias jellegű és az a művészi élvezet, amit a kiváló szereplők nyújtanak, minden alkalommal nagyszámú közönséget gyűjtenek össze. A helybelieken kívül vidékről bejövő híveink különösen örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy a hónap első péntekjén felkeressék ezeket a kedves összejöveteleket. Február 1.-én is zsúfolásig megtöltötték az érdeklődők a püspöki lakást. Először Póczy Mihályné adott elő megkapó közvetlenséggel kolozsvári emlékeiből. S. Kouba Paula hegedűn több darabot játszott Delly Szabó Géza szerzeményeiből, Utó Mária

zongora kíséretével. A neves zeneszerző művei nagyszerűen érvényesültek a két kitűnő művész interpretálásában. Sebesi Laci I. g. tanuló modern verseket szavalt olyan művészi készséggel, hogy az egész közönségben méltó bámulatot keltett. Tatár Ferenc zongora számaait többször megismételtette a közönség. Hosszas ünnepségben részesültek Gyallay Pap Domokosné és Sánta Ilonka a „Lakme“ operából énekelt gyönyörű duettért. A következő kultúr délután március 1.-én 6 órakor lesz.

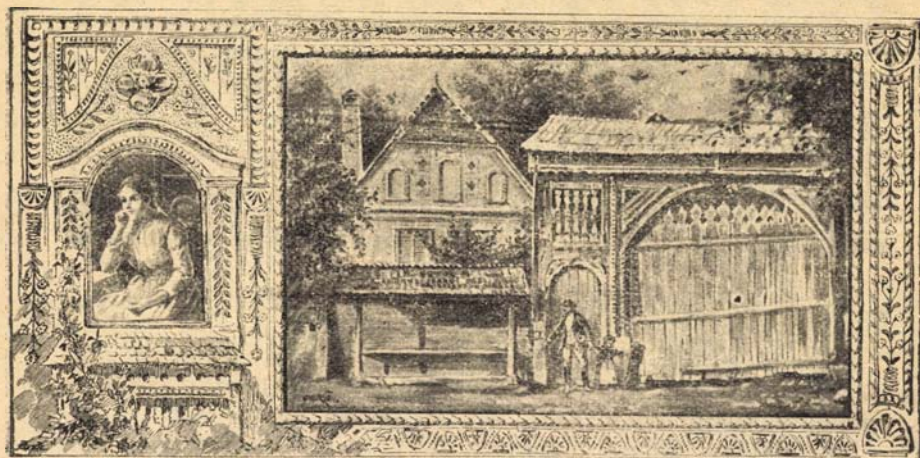
Irodalom.

Erdő János: az „Erdélyi Fialatok“ kiadásában megjelent: „A népfőiskola jelentősége népünk életében“ című tanulmánya. A szerző azoknak ajánlja művét, akik népünk jövőjéért küzdenek és kisebbségi életünk nehézségein segíteni, könnyíteni akarnak. Tanulmányában rámutat arra, hogy Dániából kiindulva, Anglián, Svéd-, Francia-, Német-, Cseh-, Magyarországon keresztül hozzánk, erdélyi magyarokhoz, is eljutott a népfőiskola eszméje. Enek a népfőiskolának célja: „vonzó és népszerű előadások által kapcsolatot teremteni a tudománnyal foglalkozó emberek és a nagy néptömeg között“. A kapcsolat létrehozása és kimélyítése a fontos. Mi, erdélyi magyarok, már megkértünk és éppen ezért most fokozottabb erővel és munkakedvvel kell hozzáfogjunk, illetve folytassuk a már megkezdett munkát. Ez a népfőiskola pótolná az elemi iskolát végzett ifjaknak, de bárki más számára is, az élet megküzdéséhez szükséges önképzést. Ehhez járulna, mint második fő cél: „az erdélyi magyar tan nyelvű oktatás és a magyar fajiság szellemi folytonossága és megőrzése“. Szükség van a népfőiskolára! Szükségünk van különösen nekünk, kisebbségi életet élő magyaroknak. A múlt évben készített statisztika szerint az elemi iskolákban végzett tanulóknak csak 4,5%-a ment középiskolába. A többi, elsősorban anyagi hiány miatt, otthon maradt (jobbik esetben), vagy elment dolgozni, hogy megszerezze a mindennapi kenyeret. Ezen a téren Balázs Ferenc mészki unitárius lelkész végez már több éve sikeres munkát Aranyosszék bevonásával. Próbáljuk meg mi is otthon! „Csak a kezdet nehéz“, azután már könnyen megy. Ebben a tanulmányban útmutatást is kapunk minden irányban. Általános, vagy szaknépiskolát létesíthet minden község, ahol a tanító, pap, jegyző, szövetkezeti vezető, vagy bárki más hozzáértő egyén, tarthat előadást időszerű fontos kérdésekről. Az előadások után megbeszélések alapján egységes és helyes fogalmat nyerhet mindenki ezekről a kérdésekről. Akik ezt az eszmét magukévá teszik és tényleg dolgozni akarnak, kérem, olvassák el a tanulmányt teljes egészében. Abban részletes felvilágosítást kapnak minden ide vonatkozó kérdésben.

Gálffy Mózes

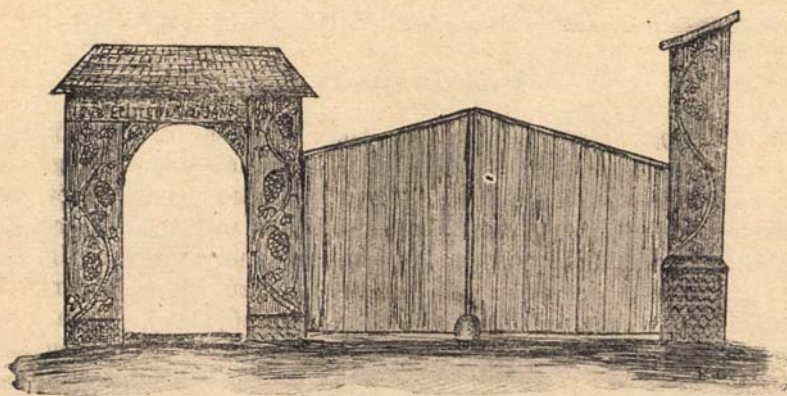
Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Szent-Iványi Sándor.

Őrizzük ősi kincseinket!

Galambdúcos székelylőldi kapú

Sajnos, kevesen tudják, hogy a Székelyföld az ő faragott kapuival messze földön ismeretes s ebből a külföld egy munkaszerető és fáradhatatlan népre következett. Ősi kincseinket ne hagyjuk leegyszerűsíteni úgy, mint ahogy azt a második képen láthatjuk.

Egyszerű székelyföldi kapú

Különbözeti vizsgálat. Burian Gyula volt róm. kath. hitoktató theol. akadémiánkon különbözeti vizsgálatot tett kitünő eredménnyel. A kiváló képességű, fiatal afia nagy lelkesedéssel és szeretettel készül új hivatására s minden reményünk megvan arra, hogy nagy tudását haszonnal fogja értékesíteni egyházunk szolgálatában is. A püspök úr hitoktató segédlelkésznek nevezte ki Homoródalmásra.

Rovatvezető: Ifj. Hadházi Sándor.

Új vallástanár. Fikker János kövendi lelkész kitartó munkájának újabb gyümölcsét aratta; szép sikerrel letette a középiskolai vallástanári vizsgát. Sok szerenesét kívánunk!

A főtanács idejéről a február 13-iki E. K. T. fog dönteni.

Betegségi szabadság. Balázs Ferenc mészköi lelkész betegségeire való tekintettel félévi szabadságot kapott. Helyettesítéséről köri lelkésztársai gondoskodnak. Kívánjuk, hogy szabadsága leteltével új erővel, egészséggel folytathassa magasztos hivatását.

Athelyezés. A püspök úr Fülöp Zoltán lelkészt Iklandról Vadadba helyezte át. Isten áldása és híveinek szeretete kísérelje új munkahelyén lelkész afiát!

Halálozások.

Kisgyörgy Sándor ny. lelkész, tb. esperes, a Ferenc József-lovag-rend tagja, egyházi főtanácsi tag, január 20-án bevégezte, Isten különös kegyelméből a pátriárkák korát elért életét. 90 évet élt s ebből 57 évet az Ur szolgálatában töltött. A szeretetnek megtestesült apostola volt, egész életét mély vallásosság, az Istenben bizó, törhetetlen hit vezette. Hosszú, 60 évre terjedő házasságában nagy családjának gondos őrizője, irányítója, nemes jellemével mindnyájunknak példányképe volt. Feleségén, sz. Pál Bertán kívül testvérei, gyermekei, unokái, kilenc dédunokája siratják. Benezédi Pál cluji vallástanár unokaveje volt. Legyen nyugalma csendes! Emléke felejthetetlenül megmarad utódainak lelkében!

Nagy Ferenc ny. áll. iskolai igazgató-tanító, az énlaki egyházközség hűséges kántora, életének 73-ik, boldog házasságának 39-ik évében, január 21-én csöndesen elhunyt. Puritan, nemes egyszerűség, mély vallásosság, családjához és egyházához való nagy szeretet és törhetetlen ragaszkodás jellemezték életének minden megnyilatkozását. Felesége sz. Varga Juliánna, gyermekei, unokái,